

سخن نخست

مردم‌نگاری به عنوان نوعی روش پژوهش کیفی، به مجموعه روش‌های گردآوری اطلاعات به منظور توصیف یک فعالیت خاص اجتماعی یا به نوع زندگی دسته‌ای از افراد جامعه اطلاق می‌شود. توصیف مردم‌نگارانه، نوعی ورود به موضوع و یکی شدن با آن است و در واقع توصیف صرف محسوب نمی‌شود، زیرا تشریح دقیق و موشکافانه یک موضوع، راه تحلیل آن موضوع را می‌گشاید و در گام‌های بعدی می‌توان از آن به نظریه‌های انسان‌شناختی در مورد جامعه مورد مطالعه دست یافت.

بر اساس چنین توصیف‌هایی، گروه‌های اجتماعی واقعیت خاص خود را می‌سازند و دارای مفاهیم مورد قبول خود هستند. برای مثال، زمانی که سنتی در ایران مورد بررسی دقیق قرار می‌گیرد و تغییرات آن طی قرون مطالعه می‌شود، پیوند این آداب سنتی با احکام اسلامی که لازمه ترویج سبک زندگی ایرانی - اسلامی است، مشخص می‌گردد. بنابراین، پرداختن به این موضوع‌ها و توصیف آنها، نوعی زمینه تحلیل را برای موضوع فراهم می‌آورد. برای چنین مطالعات و پژوهش‌هایی، پژوهشگر مردم‌نگار از مجموعه ابزارها یا فنونی مانند مشاهده، مصاحبه، عکس، فیلم و غیره بهره می‌گیرد تا بتواند توصیف دقیق‌تری

۸ ❖ فصلنامه فرهنگ مردم ایران

از آنچه مطالعه می‌کند، به دست دهد. این روش‌ها که بیشتر در حوزه روش‌های کیفی قرار می‌گیرند، اگر در حوزه مطالعاتی وسیع‌تری به کار روند چه بسا می‌توانند به نظریه‌پردازی در حوزه‌های میان‌رشته‌ای بسیاری منتج شوند. واقعیت این است که اگر می‌خواهیم صاحب سبک زندگی مختص به خود در جامعه شویم، ناگزیر از بازنمایی آداب، رسوم، آیین‌ها و سنن اصیل در قالب‌های جذاب رسانه‌ای و بازتولید آنها در چارچوب هنجارها و ارزش‌های امروزمین هستیم. این گونه پژوهش‌ها، ضمن پرداختن به همه حوزه‌های فرهنگ مردم، از چنان توصیف دقیق و موشکافانه‌ای برخوردارند که می‌توان از آنها در برنامه‌سازی و سیاستگذاری رسانه‌ای بهره برد. از این رو، این شماره از «فصلنامه فرهنگ مردم ایران» در رویکردی جدید و به منظور ترویج چنین شیوه زندگی، دربردارنده مقاله‌هایی در چهار محور «جلوه‌های سبک زندگی در رسانه»، «آیین‌های شادی‌بخش و امیدآفرین»، «فولکلور و برنامه‌سازی» و «گزارش‌های فرهنگ‌یاری» برای ارائه به دست‌اندرکاران رسانه ملی و دیگر مخاطبان است.

سردبیر